

Det kongelige Landbruks- og matdepartement
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

2008/01973-104

MA/

ASR
410

Vår saksbehandler
Thomas Johansen

Telefon
22055673

Vår dato
21.12.2009

Deres dato
11.09.2009

Vår referanse (oppgis ved svar)
2009/10024-5 SEN V60/&00

Deres referanse
200801973-/EIE

Forslag til endring av jordloven – vern av dyrka mark - høringsuttalelse - melding om vedtak

Det vises til deres oversendelse av forslag til endring av jordloven, med følgebrev datert 11.09.09.

Fylkesutvalget behandlet sak 173/09; ” Forslag til endring av jordloven – vern av dyrka mark - høringsuttalelse” den 17.12.09.

Fylkesrådmannens saksfremlegg og utskrift fra saksprotokoll følger vedlagt.

Med vennlig hilsen

Thomas Johansen
rådgiver

Vedlegg: FU-sak 173/09 m/ saksprotokoll

Kopi m/vedlegg til:
Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Miljøvernavdelingen - Landbrukskontoret

AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE

Saksfremlegg

Dato: 06.11.2009
Arkivref: 2009/10024-3

Saksnr	Utvalg	Møtedato
173/09	Fylkesutvalg	17.12.2009

Forslag til endring av jordloven – vern av dyrka mark - høringsuttalelse

Innstilling

- Fylkesutvalget er opptatt av ivaretagelse av produktive dyrkede eller dyrkbare landbruksarealer. Fylkesutvalget mener samtidig det er viktig at behovet for jordvern vurderes i forhold til andre viktige samfunnsinteresser, og at denne avveiingen bør foretas av de folkevalgte organer.*
- Akershus fylkeskommune er opptatt av å styrke knutepunkts-, by- og tettstedsutviklingen i fylket. Flere viktige tettsteder og knutepunkt grenser mot verdifull dyrket mark. Fylkesutvalget mener foreliggende forslag til vernehjemmel i jordloven vil bidra til å undergrave gjeldende fylkesplans arealstrategi for lokalisering av boliger og arbeidsintensiv virksomhet i Akershus, og vurderer forslaget til å ha en begrensende virkning på mulighetene for realisering av ønsket by- og tettstedsutvikling i Akershus fylke.*
- Fylkesutvalget mener lovgrunnlaget for vern av verdifull dyrket mark er tilfredsstillende ivaretatt gjennom eksisterende lovverk, herunder særlig plandelen til plan- og bygningsloven, som trådte i kraft 01.07.09 og markaloven, som trådte i kraft 01.09.09, foruten statlige og regionale føringer.*

Saksprotokoll i Fylkesutvalg - 17.12.2009

Fylkesrådmannens innstilling

- Fylkesutvalget er opptatt av ivaretagelse av produktive dyrkede eller dyrkbare landbruksarealer. Fylkesutvalget mener samtidig det er viktig at behovet for jordvern vurderes i forhold til andre viktige samfunnsinteresser, og at denne avveiingen bør foretas av de folkevalgte organer.
- Akershus fylkeskommune er opptatt av å styrke knutepunkts-, by- og tettstedsutviklingen i fylket. Flere viktige tettsteder og knutepunkt grenser mot verdifull dyrket mark. Fylkesutvalget mener foreliggende forslag til vernehjemmel i jordloven vil bidra til å

undergrave gjeldende fylkesplans arealstrategi for lokalisering av boliger og arbeidsintensiv virksomhet i Akershus, og vurderer forslaget til å ha en begrensende virkning på mulighetene for realisering av ønsket by- og tettstedsutvikling i Akershus fylke.

3. Fylkesutvalget mener lovgrunnlaget for vern av verdifull dyrket mark er tilfredsstillende ivaretatt gjennom eksisterende lovverk, herunder særlig plandelen til plan- og bygningsloven, som trådte i kraft 01.07.09 og markaloven, som trådte i kraft 01.09.09, foruten statlige og regionale føringer.

Utvalgets behandling:

Representanten Alexander Fosse Andersen (Sp) fremmet følgende alternative forslag:

1. Akershus fylkeskommune mener at en vernehjemmel i jordloven som foreslått vil være et riktig virkemiddel for å sikre de mest verdifulle jordressursene mot nedbygging.
2. (Ny) plan- og bygningslov og jordloven er i tillegg viktige verktøy for å sikre matjord mot nedbygging. De nye redskapene som fastesettelse av regionale planbestemmelser og hensynssoner med retningslinjer, bør og kan benyttes som effektivt virkemiddel mot verdifulle jordarealer.
3. Akershus fylkeskommune støtter forslaget om å sette strengere vilkår for å tillate omdisponering enn ellers i vernesonen og fra et tidspunkt det er vedtatt oppstart av verneprosess.
4. Det bør utredes nærmere hvorvidt foreslått vedtak om vern er enkeltvedtak, jf. fvl. § 2b.

Votering:

Ved alternativ votering mellom Andersens forslag og fylkesrådmannens innstilling, ble innstillingen vedtatt med 12 mot 1 stemme (Sp).

Vedtak:

1. *Fylkesutvalget er opptatt av ivaretagelse av produktive dyrkede eller dyrkbare landbruksarealer. Fylkesutvalget mener samtidig det er viktig at behovet for jordvern vurderes i forhold til andre viktige samfunnsinteresser, og at denne avveilingen bør foretas av de folkevalgte organer.*
2. *Akershus fylkeskommune er opptatt av å styrke knutepunkts-, by- og tettstedsutviklingen i fylket. Flere viktige tettsteder og knutepunkt grenser mot verdifull dyrket mark. Fylkesutvalget mener foreliggende forslag til vernehjemmel i jordloven vil bidra til å undergrave gjeldende fylkesplans arealstrategi for lokalisering av boliger og arbeidsintensiv virksomhet i Akershus, og vurderer forslaget til å ha en begrensende virkning på mulighetene for realisering av ønsket by- og tettstedsutvikling i Akershus fylke.*
3. *Fylkesutvalget mener lovgrunnlaget for vern av verdifull dyrket mark er tilfredsstillende ivaretatt gjennom eksisterende lovverk, herunder særlig plandelen til plan- og bygningsloven, som trådte i kraft 01.07.09 og markaloven, som trådte i kraft 01.09.09, foruten statlige og regionale føringer.*

Viktige punkter i saken

Regjeringen har som mål å halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010, jf. St.meld. nr. 26 (2006 - 2007): Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand. Landbruks- og matdepartementet mener det vil bli krevende å nå målsettingen og ser behov for nye tiltak, og har derfor engasjert Statens landbruksforvaltning (SLF) til å utrede en hjemmel for vern av dyrka jord.

I forslaget oppgis det at aktuelle områder for vern er fulldyrka jord som er egnet for matproduksjon, slik som mathvete, jordarealer som er klassifisert som godt egnet for produksjon, sammenhengende jordbruksområder, områder i de beste klimasonene og områder som er utsatt for utbyggingspress.

Akershus er landets største kornfylke. Det at arealene kan nyttes til matkornproduksjon gjør at arealene er spesielt viktige i forhold til nasjonal matforsyning. Gode klimatiske forhold gjør at praktisk talt alt jordbruksareal kan benyttes til å dyrke matkorn. Store deler av jordbruksarealene i Akershus kommer således inn under kriteriene for vern i forslaget til vernehjemmel i jordloven.

Fylkesrådmannen mener at hensynet til ivaretagelsen av arealer for matproduksjon bør være tungtveiende i en samlet vurdering av framtidig arealbruk i Akershus. En viktig del av mål og strategier for den langsiktige arealutviklingen i Akershus ligger i bruk og vern av naturressursene, samtidig som det legges til rette for vekst og utvikling. Måloppnåelsen beror oftest på vanskelige avveininger mellom ulike samfunnshensyn. Fylkesrådmannen mener slike avveininger fortsatt hører hjemme på den politiske arenaen, altså at de folkevalgte organene står for avveiningene.

Fylkesrådmannen er ikke prinsipielt imot vern av arealer det er knyttet særlige verdier/interesser til. Fylkesrådmannen mener imidlertid at det som skal vernes må være velavgrenset og ha et tydelig formål, samtidig som omfanget av vernet må balanseres i forhold til andre viktige samfunnsinteresser. I foreliggende forslag til endring av jordloven, mener fylkesrådmannen kriteriene for vern er for vide.

Både i rikspolitiske retningslinjer for areal- og transportplanlegging (RPR-ATP), arealstrategien for Akershus i "Akershus fylkesplan 2004-2007 (2009)" og "Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen" vektlegges en styrket knutepunkts-, by- og tettstedsutvikling. For å få til en slik utvikling, mener fylkesrådmannen det er avgjørende at kommunenes og regionens handlingsrom med hensyn til arealdisponeringen nær viktige byer, tettsteder og kollektivknutepunkt ikke bindes ytterligere opp. Fylkesrådmannen vurderer foreliggende forslag om vernehjemmel i jordloven til å kunne ha en begrensende virkning på mulighetene for realisering av ønsket by- og tettstedsutvikling i Akershus fylke.

Fylkesrådmannen oppfatter at departementet søker å avbøte de vide kriteriene for vern gjennom å innta en generell saksbehandlingsregel om at vernet skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Fylkesrådmannen mener det er behov for en langt mer balansert utforming av en evt. vernebestemmelse, i den forstand at det må tydeliggjøres at andre samfunnsinteresser skal tillegges stor vekt i avveining om vern, samt mer konkret hvilke andre samfunnsinteresser som skal tillegges vekt.

Ut fra forutsetningen om at en evt. vernehjemmel i langt større grad må harmoniseres med andre viktige samfunnsinteresser, mener fylkesrådmannen behovet for en særskilt vernehjemmel i

jordloven bortfaller. Fylkesrådmannen mener eksisterende lovverk, herunder særlig revidert plandel til plan- og bygningsloven, utgjør et tilstrekkelig verktøy for å ivareta jordsbruksinteressene på en forsvarlig måte.

Saksredegjørelse

Bakgrunn

Landbruks- og matdepartementet har i brev datert 14.09.09 bedt om høringsuttalelse på forslag til vernehjemmel i jordloven. Høringsfristen er satt til 10. januar 2010.

Regjeringens mål for jordvernet er uttrykt i St.meld. nr. 26 (2006 - 2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand. Målene er å:

- halvere den årlige omdisponeringen av de mest verdifulle jordressursene innen 2010
- stimulere kommunene til å utpeke kjerneområder for landbruk som grunnlag for kommunale planavklaringer
- stimulere til regionale planprosesser i by- og tettstedsområder, der det trekkes langsiktige jordvern grenser
- arbeide for å redusere avgangen av dyrka mark til samferdselstiltak

På grunn av økonomisk vekst, økt sentralisering og befolkningsvekst, mener departementet at det vil bli krevende å nå målsettingen. Departementet mener derfor det er behov for nye tiltak, og har engasjert Statens landbruksforvaltning (SLF) til å utrede en hjemmel for vern av dyrka jord.

Premisser og problemstillinger

Forslag til hjemmel for vern av dyrka mark

I rapport utarbeidet av SLF om Vernehjemmel i jordlova av 15. mars 2009, konkluderer SLF med at norsk lovgivning i dag ikke har hjemmel for vern av jordressurser med formål å sikre og videreføre matproduksjon. SLF oppsummerer dette slik:

Områder vernet etter naturvernloven har sterkere vern mot nedbygging enn dyrka jord har. Til tross for klare nasjonale målsettinger om å bevare matjord, og til tross for mulighetene i eksisterende virkemidler i lovverket til å gjennomføre denne politikken, er den registrerte omdisponeringen av dyrka jord høyere enn målsettingen. En hjemmel for vern av dyrka jord som hindrer nedbygging vil sikre at de mest verdifulle og mest utsatte matproduksjonsområdene i Norge kan bevares og drives nå og i framtiden.

I rapporten angis det hvilke områder det er mest aktuelt å verne, og det er:

- Fulldyrka jord som er egnet for matproduksjon, slik som mathvete
- Jordarealer som er klassifisert som godt egnet for produksjon
- Sammenhengende jordbruksområder
- Områder i de beste klimasonene, dvs sør i landet, herunder store deler av Akershus.
- Områder som er utsatt for utbyggingspress

SLF foreslår at nye bestemmelser om jordvern tas inn i jordloven, og videre:

- at Kongen i ny § 8b får myndighet til å gi verdifulle jordressurser varig vern som jordvernområder. Dette innebærer at jordbruksdriften i jordvernområdet i hovedsak fortsetter som før.
- at adgangen til å omdisponere og fradele dyrka jord på eiendommer i jordvernområder blir innskrenket, jf forslag til ny § 8c. Det er foreslått endrede kriterier for dispensasjon (samt

søknadsplikt også for omdisponering av dyrka jord til bl.a. driftsbygninger og gårds- og driftsveger).

- at myndigheten til å gi samtykke til omdisponering og deling i jordvernområdene plasseres hos Fylkesmannen. Statens landbruksforvaltning blir klagemyndighet.
- at vernet skal gjelde verdifull dyrka jord. Arealenes kvalitet og egnethet i matproduksjon, særlig for matkorn, vil være et vesentlig kriterium, men også arealer til fôrproduksjon kan være aktuelle.
- at arealene bør være av en viss størrelse og mest mulig sammenhengende.
- at det settes i gang en prosess for å vurdere aktuelle jordvernområder i alle deler av landet når loven er trådt i kraft.
- at verneprosesser deretter kan igangsettes for enkeltstående områder.
- at Fylkesmannen fremmer forslag overfor SLF, som deretter vurderer og avgjør hvilke konkrete områder som skal utredes for vern.
- at det legges til rette for gode medvirkningsprosesser, slik at grunneiere, planmyndigheter og andre får anledning til å uttale seg.
- at de strengere bestemmelsene skal gjelde fra det tidspunkt SLF har fattet vedtak om oppstart av verneprosess.

Jordressurser i Akershus

Jordbruksarealet i Akershus er til sammen ca 780 000 dekar. Dette er ca 8 % av jordbruksarealet i landet. Av dette nyttes ca 626 000 dekar, eller ca 80 %, til kornproduksjon. Dette er ca 20 % av kornarealet i landet. Akershus er landets største kornfylke. Det at arealene kan nyttes til matkornproduksjon gjør at arealene er spesielt viktige i forhold til nasjonal matforsyning. Gode klimatiske forhold gjør at praktisk talt alt jordbruksareal kan benyttes til å dyrke matkorn. Store deler av jordbruksarealene i Akershus kommer således inn under kriteriene for vern i forslaget til vernehjemmel i jordloven.

Årlig omdisponeres betydelige landbruksarealer i Akershus. For 2007 er det rapportert omdisponering av over 1500 daa dyrka og over 1300 daa dyrkbar jord. De siste 25 år er det registrert at nærmere 70 000 dekar er omdisponert i Akershus.

"Regional strategi for vern av jordressurser og kulturlandskap" ble behandlet av Akershus fylkeslandbruksstyre høsten 2005. Formålet med strategidokumentet er å redusere omdisponeringen av verdifulle jordressurser, og ivareta viktige elementer i kulturlandskapet. Noen av strategiene for reduksjon i nedbygging av jordbruksareal er:

- Informasjon og bevisstgjøring om konsekvensene av nedbyggingen av dyrka jord ovenfor planmyndighetene.
- Oppfordre til å kartlegge og synliggjøre de viktigste jordbruksarealene i landbruksplaner og kommuneplaner ved arealdifferensiering og inntegning av for eksempel "kjerneområder landbruk".
- Legge opp til samlede utbyggingsstrategier med klare og langsiktige grenser mellom bebyggelse og landbruks-, natur- og friluftsområdene. Spesielt må sammenhengende arealer i de beste klimasonene og med den beste jordkvalitet i størst mulig grad vernes mot nedbygging og fragmentering.
- Ny utbygging bør skje langs kollektivtransportsystem og innenfor byggesonen, ved omforming og fortetting for å spare landbruksarealer og natur- og friluftsområder.

Eksisterende virkemidler

- Ny planlov
Ny plandel av plan og bygningsloven trådte i kraft i juli 2009. I ny lov har kommunene fått nye virkemidler som kan bidra til sterkere vern av dyrka mark, blant annet ved at det kan

innføres hensynssoner. Forøvrig vil kommunene i sine kommuneplaner fortsatt måtte ta hensyn til regionale og statlige føringer og retningslinjer hvor jordvern presiseres. Statlige myndigheter har også innsigelsesmyndighet som erfaringsmessig benyttes i jordvernsaker.

Fylkeskommunen har videre anledning til å vedta juridisk bindende regionale planbestemmelser, eksempelvis for å synliggjøre og ivareta dyrka mark.

Viktige paragrafer i ny planlov er:

§ 5-4 Myndighet til å fremme innsigelse

§ 6-2 Statlige planretningslinjer

§ 7-1 Regional planstrategi

§ 8-5 Regionale planbestemmelser

§ 9-1 Interkommunalt plansamarbeid

§11-8 Hensynssoner

- **Markaloven**

11 kommuner, dvs. halvparten av Akershus-kommunene, har arealer som ligger innenfor markagrensen, jfr Markaloven, som trådte i kraft 01.09.09. Markaloven medfører et sterkt vern mot inngrep i landbruksområdene innenfor grensene.

Fylkesrådmannen vurderinger og anbefalinger

Fylkesrådmannen mener det er grunn til å understreke at hensynet til ivaretagelsen av arealer for matproduksjon bør være tungtveiende i en samlet vurdering av framtidig arealbruk. Produksjon av korn, både til mat og kraftfor, er et viktig element norsk selvforsyning av mat, og dermed også landets samlede beredskap. Fylkesrådmannen mener landets evne til egen matproduksjon i framtida er en sak som må komme svært høgt på den politiske dagsorden.

Myndighet

Ny plandel i Plan- og bygningsloven trådte ikraft 01.07.09, og fra kommende årsskifte (2009/2010) trer forvaltningsreformen i kraft. Fylkesrådmannen mener begge disse reformene bærer i seg intensjonen om å styrke de folkevalgtes rolle og ansvar for samfunnsutviklingen på kort og lang sikt. En viktig del av mål og strategier for den langsiktige utviklingen ligger i bruk og vern av naturressursene, samtidig som det legges til rette for vekst og utvikling. Måloppnåelsen beror oftest på vanskelige avveininger mellom ulike samfunnshensyn, og slike avveininger har tradisjonelt vært sett på som en oppgave for folkevalgte organer.

Reduksjon i utslipp av klimagasser er ett av de overordnede målene for samfunnsplanleggingen i vår region. Viktige strategier for å nå en slik målsetting er knyttet til utbyggingsmønsteret og valg av transportløsninger. Fortetting i knutepunkter er en slik strategi, og medfører ikke sjelden konfliktfylte avveininger mellom ulike hensyn, der både jordvern og andre verneinteresser av og til må vike for utbyggingsinteressene for å bidra til en ønsket samfunnsutvikling. Fylkesrådmannen mener slike avveininger fortsatt hører hjemme på den politiske arenaen, altså at de folkevalgte organene står for avveiningene.

Andre viktige samfunnsinteresser

Fylkesrådmannen er ikke prinsipielt imot vern av arealer det er knyttet særlige verdier/interesser til. Fylkesrådmannen mener imidlertid at det som skal vernes må være velavgrenset og ha et tydelig formål, samtidig som omfanget av vernet må balanseres i forhold til andre viktige samfunnsinteresser. Det er naturlig at områder eller objekter av stor verdi i forhold til én eller noen

få interesser, som samtidig i begrenset grad kommer i konflikt med andre viktige arealbruksinteresser, kan underlegges et mer omfattende vern. For arealer eller objekter der samfunnsmessig viktige arealbruks- eller bruksinteresser er mange, og i stor grad uforenlige, mener fylkesrådmannen der er nødvendig med en klar prioritering og grundige avveininger for å muliggjøre ivaretagelse av flere viktige interesser.

Mer konkret i forhold til foreliggende forslag til endring av jordloven, mener fylkesrådmannen kriteriene for vern er for vide. Dette forholdet ber også Landbruks- og matdepartementet spesielt om å få høringsinstansenes syn på. Det fremgår riktignok av høringsbrevet at det foreløpig ikke er inntatt spesielle vilkår for vern i lovteksten, men at det angis hvilke arealer som "kan være aktuelle" for vern. Aktuelle arealer oppgis å være verdifull dyrka jord ut fra kvalitet til mat- eller fôrproduksjon, at de har eller kan få nasjonal eller regional betydning for matproduksjon, at arealene er av en viss størrelse og er sammenhengende, eller at de ligger i et område der det er eller kan ventes å bli utbyggingspress. Fylkesrådmannen mener nevnte kriterier innebærer at nær all dyrka mark i Akershus fylke er aktuelle for vern.

Rikspolitiske retningslinjer for areal- og transportplanlegging (RPR-ATP) trådte ikraft 09.10.1993. Et hovedmål med retningslinjene er å oppnå samfunnsmessig effektiv ressursutnyttelse og miljømessig gode løsninger gjennom samordnet areal- og transportplanlegging. Samtidig heter det at utbyggingsmønster og transportsystem bør utformes slik at en unngår omdisponering av store, sammenhengende arealer med dyrket eller dyrkbar mark av høy kvalitet. Videre heter det imidlertid følgende: *"Innenfor gangavstand fra stasjoner/knutepunkter på hovedårene for kollektivtrafikknettet, kan utbyggingshensyn tillegges større vekt enn vern, under forutsetning av at det planlegges en konsentrert utbygging og tas hensyn til kulturmiljøer og grøntstruktur."*

Denne føringen er bragt videre i arealstrategien for Akershus i "Akershus fylkesplan 2004-2007 (2009)", der det er nedfelt at boligbyggingen i hovedsak bør skje innenfor den sammenhengende by- og forstadsbebyggelsen (bybåndet) i tre retninger ut fra Oslo og i tilknytning til regionsentre, kommunesentre og andre viktige knutepunkter på det eksisterende kollektivnettet, samtidig som etablering og omlokalisering av eksisterende kontorarbeidsplasser og publikumsrettet service i Akershus fortrinnsvis bør skje innen gangavstand fra viktige stasjoner på jernbanenettet og andre større kollektivknutepunkt.

I "Samordnet areal- og transportstrategi for Osloregionen", vedtatt av Samarbeidsalliansen 18.01.08, videreføres strategien i form av at en flerkjernet utvikling av Osloregionen, med mest mulig fullverdige byer og tettsteder, skal tilstrebes.

For å kunne oppnå ovennevnte mål og realisere strategiene, mener fylkesrådmannen det er avgjørende at kommunenes og regionens handlingsrom med hensyn til arealdisponeringen nær viktige byer, tettsteder og kollektivknutepunkt ikke bindes ytterligere opp. Fylkesrådmannen vurderer foreliggende forslag om vernehjemmel i jordloven til å kunne ha en begrensende virkning på regionale og politiske avveininger, og dermed mulighetene for realisering av ønsket by- og tettstedsutvikling i Akershus fylke.

Tvert imot mener fylkesrådmannen vernehjemmelen vil kunne bidra til en forsterket spredt utbygging, i form av utbygging på mellomliggende arealer mindre egnet for oppdyrking, slik at utbyggingsmønsteret fort kan ta form av "satelittutbygginger". Foruten at dette er i strid med nasjonale og regionale føringer for areal- og transportplanlegging, vil det konkret også kunne innebære vesentlig økte kostnader for fylkeskommunen i forhold til å etablere og opprettholde et tilstrekkelig kollektivtilbud.

Fylkesrådmannen mener vide kriterier for vern også kan gi andre uheldige virkninger, også for landbruksinteressene. Det er naturlig at kun en begrenset andel av den verdifulle dyrkamarka i en kommune foreslås vernet i første fase. Vil de arealene som da ikke foreslås vernet, oppfattes å være av en slik kvalitet at de vurderes som klare for omdisponering til andre formål, for eksempel boligbygging eller industri? Det vil være uheldig dersom en vernebestemmelse bidrar til et styrket press for å omdisponere landbruksarealer som ikke uten videre er av ypperste klasse, men likevel har et betydelig produksjonspotensiale, utgjør del av et viktig kulturlandskap e.l..

Videre ligger mange av tettstedene (knutepunktene) i Akershus i områder med gode vilkår for landbruksproduksjon, og har vokst fram som naturlige handels- og servicesentra for de omkringliggende landbruksområdene. Også mye av øvrig bebyggelse i Akershus ligger i slike områder som knoppsskyting og vekst knyttet til eksisterende tettsteder. Aktuelle områder for vern vil derfor være de mest sentrale områdene i kommunene og de områdene der størstedelen av befolkningen bor. Initiativ for et utstrakt vern av disse områdene vil trolig møte betydelig motstand og bidra til å utvikle konflikter mellom landbrukets interesser og befolkningen for øvrig. Etter fylkesrådmannens vurdering vil dette være uheldig, og vil i betydelig grad kunne svekke befolkningens oppslutning om intensjonene bak ønsket om styrket vern av landbrukets produksjonsarealer. F.eks er det anslått at om lag halve Ås kommune vil være aktuelt som verneområde, noe fylkesrådmannen oppfatter som urealistisk.

Fylkesrådmannen oppfatter at departementet søker å avbøte de vide kriteriene for vern gjennom å innta en saksbehandlingsregel om at vernet skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Fylkesrådmannen anser dette som svært lite konkret sett i forhold til de relativt detaljerte kriteriene for aktuelle arealer for vern. Fylkesrådmannen mener det er behov for en langt mer balansert utforming av en evt. vernebestemmelse, i den forstand at det må tydeliggjøres at andre samfunnsinteresser skal tillegges stor vekt i avveining om vern, samt mer konkret hvilke andre samfunnsinteresser som skal tillegges vekt. Foruten dette med tettsteds- og knutepunktutvikling i særdeleshet, mener fylkesrådmannen at også kulturminnevernet bør nevnes som en viktig samfunnsinteresse.

Virkemidler

Ut fra forutsetningen om at en evt. vernehjemmel i langt større grad må harmoniseres med andre viktige samfunnsinteresser, og at diskusjoner og avveininger bør tilligge folkevalgte organer på regionalt og/eller lokalt nivå, mener fylkesrådmannen behovet for en særskilt vernehjemmel i jordloven bortfaller. Eksisterende lovverk, herunder særlig revidert plandel til plan- og bygningsloven, utgjør et tilstrekkelig verktøy for å ivareta jordsbruksinteressene på en forsvarlig måte. Loven legger opp til at det kan legges føringer både på nasjonalt og regionalt nivå gjennom henholdsvis statlige planretningslinjer og regional planbestemmelse, samtidig som muligheten til å fremme innsigelse til planer som er i strid med føringene opprettholdes. Det er videre innført et nytt verktøy i form av "hensynssoner", som muliggjør sikring av viktige arealinteresser, evt. i kombinasjon med andre viktige arealinteresser innenfor samme område, på en helhetlig måte. Gjennom hensynssoner kan særskilte hensyn/interesser fremstilles sammen med hovedarealformålene i kommune- og reguleringsplanene. Fylkesrådmannen mener denne muligheten for fremstilling vil øke integrasjonen av særinteresser, og dermed bidrar til å styrke disse interessene i arealplanleggingen.

Fylkesrådmannen mener, ut fra ovennevnte, at lovgrunnlaget for vern av verdifull dyrket mark er tilfredsstillende ivaretatt gjennom eksisterende lovverk.

Oslo, 04.12.09

Harald Horne
fylkesrådmann

Saksbehandler: Thomas Johansen

Vedlegg:

1. Forslag til vernehjemmel i jordloven, høringsbrev fra LMD, datert 11.09.09, med endringsforslag